

The Necessity of Master's Degree in Clinical Librarianship

Firoozeh Zare-Farashbandi¹ , Mohammadreza Hashemian²

• Received: 31/Oct/2018 • Modified: 24/Feb/2019 • Accepted: 10/March/2019

DOI:

ضرورت ایجاد رشته کتابداری بالینی در مقطع کارشناسی ارشد

فیروزه زارع فراشبندی^۱ , محمدرضا هاشمیان^۲

نامه به سردبیر

مقدمه: یکی از اصیل‌ترین وظایف مراکز آموزش نیروی انسانی، ارائه آموزش‌های متناسب با نیازهای بازار کار است. [۱] بررسی نوشتارهای حوزه کتابداری عام در ایران بیانگر آن است که صاحب‌نظران، برنامه‌های آموزشی این حوزه را به دلیل پیروی درس‌ها از پارادایم سنتی و نسبتاً منسوخ کتابخانه، کم‌توجهی به آموزش مهارت‌های مورد نیاز در جامعه‌ی اطلاعاتی نوین، وجود درس‌های کم ارتباط یا غیرتخصصی، استفاده نکردن از واژگان مناسب، ضعف در ارائه محتوای درس‌ها و عدم همگامی با تحولات فن‌آوری ناکارآمد دانسته و خواستار بازنگری در سرفصل‌ها شده‌اند. [۲]

یکی از مشکلات گرایش پزشکی این رشته علاوه بر مشکلات ذکر شده، همپوشانی و مشابهت بیش از ۶۰ درصد سرفصل‌های هر سه مقطع آن با سرفصل‌های غیرپزشکی رشته است که جای تأمل بسیار دارد. [۳] بنابراین، لازم است جنبه بالینی و پزشکی این گرایش با راهکارهایی همچون افزودن مباحث پزشکی و استفاده ترکیبی از مدرسان کتابداری و بالینی تقویت شود تا این رشته بر گرایش پزشکی خود تمرکز بیشتری کرده و بخش خدمات آن به جامعه پزشکی و بیماران برجسته‌تر شود. تنها در این صورت است که نیاز به آن در نظام سلامت ایجاد یا تقویت خواهد شد و در غیر این صورت محکوم به حذف بوده و جای خود را به رشته‌های دانشگاهی جدیدتر خواهد داد. [۱]

1. Associate Professor, Medical Library and Information Sciences, Health Information Technology Research Centre, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. f_zare@mng.mui.ac.ir

2. PhD student, Medical Library and Information Sciences, Health Information Technology Research Centre, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Corresponding Author (mr.hashemian553@gmail.com)

۳. دانشیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (f_zare@mng.mui.ac.ir)

۴. دانشجوی دکتری تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، مرکز تحقیقات فناوری اطلاعات در امور سلامت، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران؛ (mr.hashemian553@gmail.com)

بدین منظور پیشنهاد می‌شود که گرایش یا رشته جدیدی با عنوان کتابداری بالینی در مقطع کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی بنا به دلایل و ضرورت‌های زیر ایجاد شود:

۱. اهمیت ارائه خدمات کتابداری بالینی به جامعه پزشکی: این خدمات می‌تواند برای گروه‌های هدفی چون تیم درمان، بیمار، خانواده بیمار و نظام کلی سلامت باشد و تنها افراد دارای آموزش و تجربه لازم قادر به ایفای این نقش می‌باشند. [۴]
۲. اهمیت بازنگری برنامه‌های درسی در نظام آموزش عالی: پیش و بازنگری برنامه‌ریزی درسی به طور نظام‌مند می‌تواند سبب بهبود فرآیند آموزش و در نتیجه افزایش مهارت‌های نیروی انسانی، هماهنگی با بازار کار و نیازهای زمانی و مقطعی جامعه، هماهنگی با تحولات و پارادایم‌های علمی و ایجاد روحیه خلاق و تفکر انتقادی شود. [۳]
۳. مطابقت با اسناد بالادستی و سیاست‌های کلی وزارت بهداشت در خصوص بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش پزشکی: می‌توان براساس دو بسته از بسته‌های مذکور بحث ضرورت ایجاد گرایش یا رشته کتابداری بالینی را تبیین نمود. این دو بسته عبارتند از بسته "آموزش پاسخگو و عدالت محور" و بسته "توسعه راهبردی، هدفمند و مأموریت‌گرای برنامه‌های آموزش عالی سلامت" که بر بازنگری و تدوین برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای کشور تأکید می‌کنند. [۵]
۴. فقدان برنامه آموزشی رسمی و غیررسمی برای کتابداری بالینی در کشور: در حال حاضر کارگاه‌های آموزشی محدودی در حوزه کتابداری بالینی توسط وزارت بهداشت برگزار شده است. اما، ایجاد جایگاه قانونی و رسمی برای کتابداری بالینی نیازمند برنامه آموزشی رسمی و مشخصی است که توانمندی‌های تخصصی لازم را در افراد ایجاد کند.

نتیجه‌گیری

با توجه به مواردی که مطرح شد، می‌توان در یک جمع‌بندی چنین نتیجه گرفت که یکی از مباحث جدید در حوزه اطلاعات بالینی، بحث کتابدار بالینی است که به صورت موفق در برخی کشورها اجرا شده و براساس مطالعات انجام شده، از سوی متخصصین بالینی نیز پذیرفته شده است. بر اساس این مطالعات، کتابدار بالینی نیازمند کسب دانش و مهارت‌هایی از قبیل آشنایی با مباحث پایه بالینی، پزشکی مبتنی بر شواهد، آمار و اپیدمیولوژی، بازیابی اطلاعات بالینی، و ارزیابی نقادانه شواهد از طریق آموزش و تجربه است. از آنجایی که نظام آموزش عالی و سیاست‌های وزارت بهداشت در حوزه آموزش پزشکی نیز بر تدوین و بازنگری در برنامه‌های آموزشی مبتنی بر نیازهای جامعه تأکید دارد و تاکنون برای ایفای نقش یا شغل کتابدار بالینی در ایران برنامه‌ریزی اصولی، مدون و رسمی صورت نگرفته است، یکی از راه‌های مؤثر در تربیت این افراد در کنار آموزش ضمن خدمت برای دانش‌آموختگان قبلی این رشته، می‌تواند ایجاد رشته یا گرایش کتابداری بالینی در مقطع کارشناسی ارشد برای دانشجویان جدیدالورود باشد.

• وصول مقاله: ۹۷/۰۸/۰۹ اصلاح نهایی: ۹۷/۱۲/۰۵ پذیرش نهایی: ۹۷/۱۲/۱۹

References

1. Zare-Farashbandi F, Vahab R, Amini F. Struggle for Survival: Elimination or Survival of Librarianship and Medical Information Sciences. *Health Inf Manage*. 2018; 15(2): 50-2. [In Persian]
2. Heidari GR. Library and Information Science Education in Iran: Barriers and Solutions. *Library and Information Science Quarterly*. 2011; 54(2):71-105. [In Persian]
3. Zare-Farashbandi F., Daei A. A comparative study of the Master of Science curriculum of medical library and information science with similar curriculums in Iran. *Librarianship and Information Sciences studies* 2018; 25: 253-276. [In Persian]
4. Brettle A., Maden M., Payne C. the impact of clinical librarian services on patients and health care organizations. *Health information and libraries journal*. 2016; 33: 100-120.
5. Development and innovation packages in medical education based on the higher education program of health. Tehran: Ministry of Health, treatment and medical education: 2015.